

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 259/2017 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om förbättrande av utkomstskyddet för arbetslösa för familjevårdare i uppdragsförhållande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 259/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Aila Paloniemi /cent:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att förbättra utkomstskyddet för familjevårdare i uppdragsförhållande?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Förhållandet mellan det arbete som utförs av familje- eller närståendevårdare och utkomstskyddet för arbetslösa har tidigare behandlats ur olika perspektiv bland annat i de skriftliga frågorna SS 375/2014 rd, 161/2011 rd och 476/2010 rd.

Om familjevårdarens arbete ingår ett uppdragsavtal, såsom konstateras i det skriftliga frågorna. Det är inte fråga om ett sådant anställningsförhållande som avses i arbetsavtalslagen och arbetet hör inte till arbetsavtalslagens tillämpningsområde. I familjevårdslagen finns särskilda bestämmelser om pensionsskyddet för familjevårdare i uppdragsförhållande och om övrig social trygghet som baserar sig på uppdragsförhållande.

Ett av de viktigaste dragen hos utkomstskyddet för arbetslösa är att det baserar sig på försäkrings-ringar. Därmed skiljer det sig från exempelvis arbetsmarknadsstödet, som kan fås utan krav på att försäkringsvillkoret uppfylls. I det så kallade arbetsvillkoret för grunddagpenning och in-komstrelaterad dagpenning kan tillgodoräknas arbete som utförs i egenskap av löntagare eller sysselsättning inom ramen för företagsverksamhet som försäkrats enligt LFöPL eller FöPL. För familjevårdare gäller ingendera av ovan nämnda situationer.

Enligt gällande lag om utkomstskydd för arbetslösa kan verksamhet som familjevårdare vara ett så kallat godtagbart skäl att vara borta från arbetsmarknaden, dock i högst sju år. Detta innebär att man i vissa situationer kan använda det lönearbete som utförts eller den företagsverksamhet som idkats före arbetet som familjevårdare som grund för arbetslöshetsdagpenningen. Om arbetsvillkoret för löntagare ska tillgodoses inom en granskningsperiod på 28 månader och arbetsvillkoret för företagare inom en granskningsperiod på 48 månader, är den tid för vilken lönearbete kan godkännas för arbetsvillkoret som längst 9 år och 4 månader bakåt från det att personen blivit arbetslös och i fråga om företagsverksamhet som längst 11 år bakåt från det att personen blivit arbetslös.

Genom att förlänga den här granskningsperioden tryggar man bland annat familjevårdarnas rätt att få arbetslöshetsdagpenning i situationer där ett godtagbart skäl, till exempel arbete som familjevårdare, upphör. Om man genom den förlängda granskningsperiod som beskrivs ovan inte kan tillgodoräkna tillräcklig sysselsättning för att uppfylla arbetsvillkoret, kan en person som är sysselsatt som familjevårdare ha rätt till arbetsmarknadsstöd.

För att arbetet som familjevårdare i sig ska räknas med i det arbetsvillkor som utgör grunden för arbetslöshetsdagpenningen, ska arbetet vara försäkrat antingen som löntagararbete eller alternativt som företagsverksamhet enligt lagen om pension för företagare. Av dessa alternativ skulle försäkring enligt en ställning som löntagare i betydande grad avvika från det nuvarande systemet, där arbete som sker i

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 259/2017 rd

enlighet med de bestämmelser som berör löntagare förutsätter att det finns ett faktiskt arbetsavtalsförhållande och anställningsförhållande. Försäkring av arbetet mot arbetslöshet i enlighet med de bestämmelser som berör företagare skulle å sin sida kräva en ändring av den nu gällande regleringen gällande intjänande av pension samt även leda till att familjevårdarens arbete inte längre på det sätt som beskrivs ovan är ett godtagbart skäl att vara borta från arbetsmarknaden, varvid den sysselsättning som föregår arbetet inte längre skulle vara ett skydd vid utredning av grunden för arbetslöshetsförmån. Arbetet som familjevårdare är en samhälleligt värdefull uppgift, som ska främjas enligt ett spetsprojekt i statsminister Sipiläs regeringsprogram. Vid bedömning av utkomstskyddet är det viktigt att se till att eventuella förändringar inte leder till nya situationer som upplevs som brister eller till att skyddet blir sämre på ett oavsiktligt sätt. Det är heller inte ändamålsenligt att granska förmånssystemet utifrån enbart en arbetsbransch som fungerar på basis av uppdrag. Utredningsuppgiften bör vara en del av en större helhet. Granskningen kan genomföras till exempel i samband med utredningsarbetet kring totalreformen av den sociala tryggheten om vilken beslutades vid regeringens halvtidsgranskning eller alternativt i samband med utredningsarbetet kring en så kallad kombinationsförsäkring inom utkomstskyddet för arbetslösa.

Helsingfors 28.6.2017

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila